

Polsslag 1, 19 januari 2011

Eccellenza in Groningen

Briljante ideeën en hard werken zijn niet genoeg als je de onderzoekstop wilt bereiken en aan die top wilt blijven. Onontbeerlijke andere zaken zijn financiering verwerven, het maatschappelijk belang van je onderzoek presenteren, goede samenwerkingspartners vinden, netwerken opbouwen, publiceren in de juiste tijdschriften. Is het erg als je dat niet allemaal niet doet?

“Topsport vind ik wel een goede vergelijking voor mijn werk. Je moet steeds een stapje verder gaan, niet verslappen want dan ben je te laat en heeft iemand anders het werk gedaan of het geld binnengehaald. En dan zijn er nog de hoge verwachtingen van publicaties, citaties, subsidies binnenhalen. Ik heb me daar een periode erg druk over gemaakt.”

Jolanda Smit werkt sinds 2003 aan haar eigen onderzoekslijn naar het dengue-virus (knokkelkoorts). “Bij de eerste infectie heb je grote kans op knokkelkoorts, vergelijkbaar met een ernstige griepinfectie. Daarna ben je beschermd tegen herinfectie door hetzelfde virus. Maar raak je geïnfecteerd met een van de drie andere virusvarianten dan heb je meer kans op een ernstige vorm, dengue hemorrhagische koorts. Dat willen wij snappen: hoe kan de opgebouwde immuniteit enerzijds bescherming bieden en anderzijds het ziektebeeld verergeren?” Dit fundamentele onderzoek is van groot belang. “Voor dengue is nog geen vaccin of geneesmiddel terwijl het de meest voorkomende door muggen overgebrachte virusinfectie ter wereld is en jaarlijks 50-100 miljoen keer in subtropische gebieden voorkomt.”

Een VIDI-subsidie en een ALW open aanvraag subsidie van het NWO, subsidie vanuit het Pediatric Dengue Vaccine Initiative (PDVI), en in 2003 al een VENI voor je proposal voor dengue-onderzoek. Hoe boor je deze geldpotten aan? “Dat spel moet je leren en ik ben daar heel bewust mee omgegaan. Ik zit in de VENI-commissie van het UMCG en sinds kort ook in de open aanvraagcommissie van ALW (financieringsorgaan binnen het NWO voor Aard- en Levenswetenschappen). Heel leerzaam, want aan de andere kant van de tafel leer je hoe de commissie kijkt. En toen ik voor mijn VIDI-aanvraag op gesprek mocht komen, heb ik eerst een oefengesprek aangevraagd. In de wandelgangen bij congressen hoor je trouwens ook vaak waar subsidiemogelijkheden zijn dus je netwerk is van groot belang.”

Dat netwerk heeft Jolanda vrij snel weten op te bouwen en dat was cruciaal voor haar loopbaan. “Als beginnend onderzoeker moet je eerst nog mensen overtuigen dat je de investering waard bent, dat is lastig.

Zonder contacten kom je er niet, dus je moet zorgen dat men weet wie je bent.” Om dat te illustreren met een mooi verhaal: “In 2003 ging ik naar een groot internationaal virologiecongres; als nieuwkomer in het veld sprak ik de keynote speaker aan en zei: ‘ik ga ook aan dengue werken, dit zijn mijn hypotheses, wat vind je ervan?’ Zij was heel enthousiast en stelde me voor aan andere mensen waardoor ik opgenomen raakte in een netwerk van heel vooraanstaande groepen. En zo kon ik, via dit netwerk, meegenieten van de grote subsidie vanuit de Bill en Melinda Gates Foundation. Ik kon twee aio’s en een analist aanstellen en dan rol je door. Als je de eerste subsidie te pakken hebt, gaat de tweede gemakkelijker.”

Zo rooskleurig was die begintijd trouwens niet. Ze kan er nu om lachen maar “achteraf gezien was ik best naïef”. Nadat Jolanda in 2002 was gepromoveerd op alfavirussen, dacht ze die expertise los te kunnen laten op het denguevirus. Dat bleek niet zo te zijn. Bovendien mag het denguevirus alleen in een MLIII-lab onderzocht worden en dat was er niet. Ze moest met aangepaste virussen werken en dat onderzoek leverde weinig op. De publicaties lieten op zich wachten. Na gesprekken met de Raad van Bestuur kwam de MLIII faciliteit er, ook omdat zo’n lab voor het UMCG onmisbaar is voor diagnostiek van gevaarlijke virussen in het geval van een epidemie. Ineens ging het dengue-onderzoek razendsnel.

“Pas geleden heeft onze aio Izabela Rodenhuis-Zybert specifieke antilichamen gevonden die van belang kunnen zijn voor de ontwikkeling van de ernstige vorm van de ziekte. Daar hebben we hoog mee gepubliceerd, jammer genoeg net niet in *Science*. Een half jaar later kwam een andere onderzoeksgroep wel in *Science*, met precies dezelfde vinding alleen op een andere manier aangetoond. Dan kun je boos worden maar dat helpt je niet. Ik heb een mail gestuurd aan die groep ‘hartstikke mooi gedaan, jullie hebben precies hetzelfde gevonden als wij en hier is ons artikel’, zo kan het ook. Drie maand later kwam ik de onderzoeker tegen op een congres en nu werken we samen. Dengue-onderzoekers willen allemaal dat het beste vaccin op de markt komt straks. Dan kun je maar beter met elkaar samenwerken, niet concurreren.”

“Als beginnend onderzoeker moet je eerst nog mensen overtuigen dat je de investering waard bent”

Tekst: Yvonne Brink